

Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) toimeenpano Keski-Pohjanmaalla

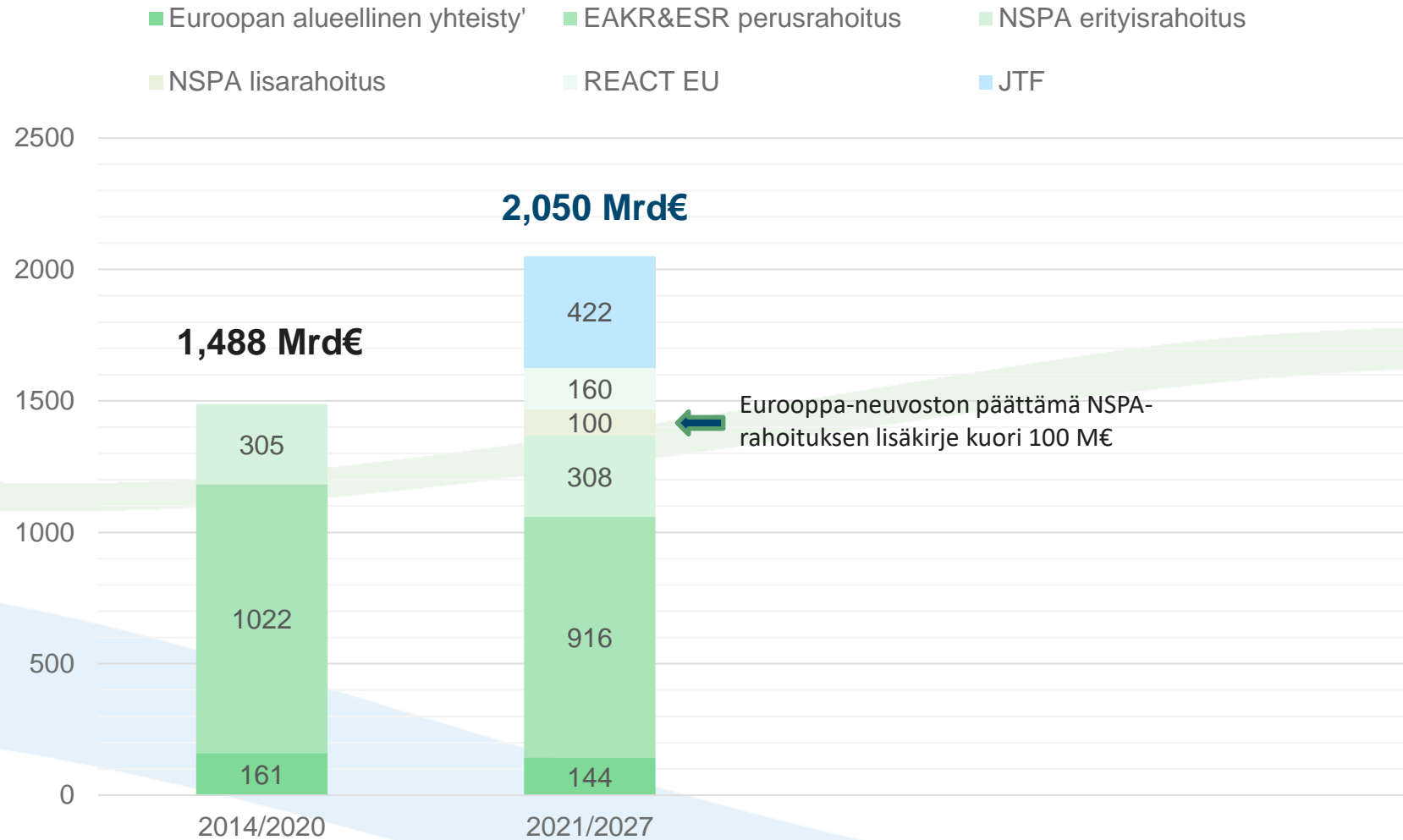
11.11.2022

KESKI-POHJANMAAN LIITTO
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS FÖRBUND

EU-rahoituksen kokoonpano ohjelmakaudella 2021-2027

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto JTF on EU:n uusi rahoitusväline

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto on koheesiopolitiikan uusi rahoitusväline, jonka tarkoituksena on tukea alueita, joille ilmastoneutraaliuteen siirtyminen aiheuttaa vakavia sosioekonomisia haasteita.

Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston avulla voidaan panna helpommin täytäntöön Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, jonka tavoitteena on tehdä EU:sta ilmastoneutraali vuoteen 2050 mennessä.

Oikeusperustana Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 175 artikla ja ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta ([COM\(2020\)0022](#))

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto JTF on EU:n uusi rahoitusväline

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto on keskeinen väline, jolla **tuetaan alueita**, joihin ilmastoneutraaliuteen siirtyminen vaikuttaa eniten, ja **ehkäistään alueellisten erojen** kasvaminen.

Sen päätavoitteena on **helpottaa siirtymän vaikutusta** rahoittamalla paikallisen talouden monipuolistamista ja nykyaikaistamista ja lieventämällä kielteisiä vaikutuksia työllisyyteen.

Tavoitteensa saavuttamiseksi oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta tuetaan investointeja sellaisilla aloilla kuin digitaaliset yhteydet, puhtaat energiateknologiat, päästöjen vähentäminen, teollisuuslaitosten elvyttäminen, työntekijöiden uudelleen koulutus ja tekninen apu.

Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi (JTM)

KESKI-POHJANMAAN LIITTO
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS FÖRBUND

Alueellista tukea

- Talouden monipuolistamiseen ja uudistamiseen
- Työntekijöiden jatko- ja uudelleen kouluttautumiseen
- Työllisyyttä parantaviin hankkeisiin

Alueellista ja alueiden rajat ylittävää tarvelähtöistä tukea, joka palvelee siirtymäalueita

- Pohjautuu maakunnalliseen suunnitelmaan
- Alueellista ja rajat ylittävää tukea; **yritykset kohteena**
- Kanavoidaan lainoina, lainatakauksina, pääomasijoituksina; hankkeiden koko 10 T€ - 7,7 M€
- Lähtökohtana vihreän siirtymän toimet, jotka tukevat siirtymäsuunnitelman tarpeita

Rahoitusta hiilineutraaliin yhteiskuntaan siirtymiseen liittyviin investointeihin julkiselle sektorille

- Pohjautuu maakunnalliseen suunnitelmaan
- **Kunnat, kuntayhtymät, julkiset liikelaitokset**
- 15 % avustus + 85 % laina
- Isot hankkeet 40 – 50 M€
- Lainajärjestelyt / ohjelmat pienille hankkeille

JTF-rahoitusjako Suomessa

- PM Marinin hallitusohjelman mukaisesti **Suomen tavoitteena on puolittaa turpeen energiakäyttö** vuoteen 2030 mennessä. Muutos käytännössä etenee tavoitetta nopeammin.
- Turvetoimiala työllistää noin 2 500 henkilötyövuotta.
- Turvetoimialan nopean supistumisen välittömät ja välilliset haittavaikutukset aluetalouteen ja työllisyyteen ovat merkittäviä.
- Rahastolla vastataan turvetuotannon vähentämisestä aiheutuviin taloudellisiin, sosiaalisiin ja ympäristöllisiin haittavaikutuksiin.
- Rahoitus suunnataan alueille, joissa edellytykset muutokseen sopeutumiseen ovat heikoimmat.

Maakunta	Rahoitus yhteensä 2021-2027 M€
Pohjois-Pohjanmaa	118,5
Pohjois-Savo	82,0
Lappi	62,1
Pohjois-Karjala	55,5
Keski-Suomi	47,2
Etelä-Savo	43,0
Etelä-Pohjanmaa	40,8
Kymenlaakso	32,6
Satakunta	26,7
Etelä-Karjala	25,6
Keski-Pohjanmaa	19,7
Pohjanmaa	18,9
Kainuu	14,8
Pirkanmaa*	4,3
YHTEENSÄ	591,9

*neljä kuntaa: Parkano, Kihniö, Virrat ja Punkalaidun

Valmistelun eteneminen

- Valmistelutyö käynnistyi huhtikuussa 2020
- Työ- ja elinkeinoministeriö johtaa valmistelua
- Jokainen maakunta on laatinut oman alueellisen suunnitelmansa
- Keski-Pohjanmaan suunnitelma on nähtävillä: www.keski-pohjanmaa.fi
- Seurantakomitea hyväksyi maakuntien suunnitelmat osaksi Suomen EU-ohjelmaa 29.9.2022
- Valtioneuvosto hyväksyi esityksen lähetettäväksi Euroopan komissiolle 20.10.2022
- Komission hyväksyntä saadaan mahdollisesti aivan joulun alla
- Rahoitushaku käyntiin alkuvuonna 2023, ei kuitenkaan tammikuun ensimmäisellä viikolla

KESKI-POHJANMAAN OHJELMA

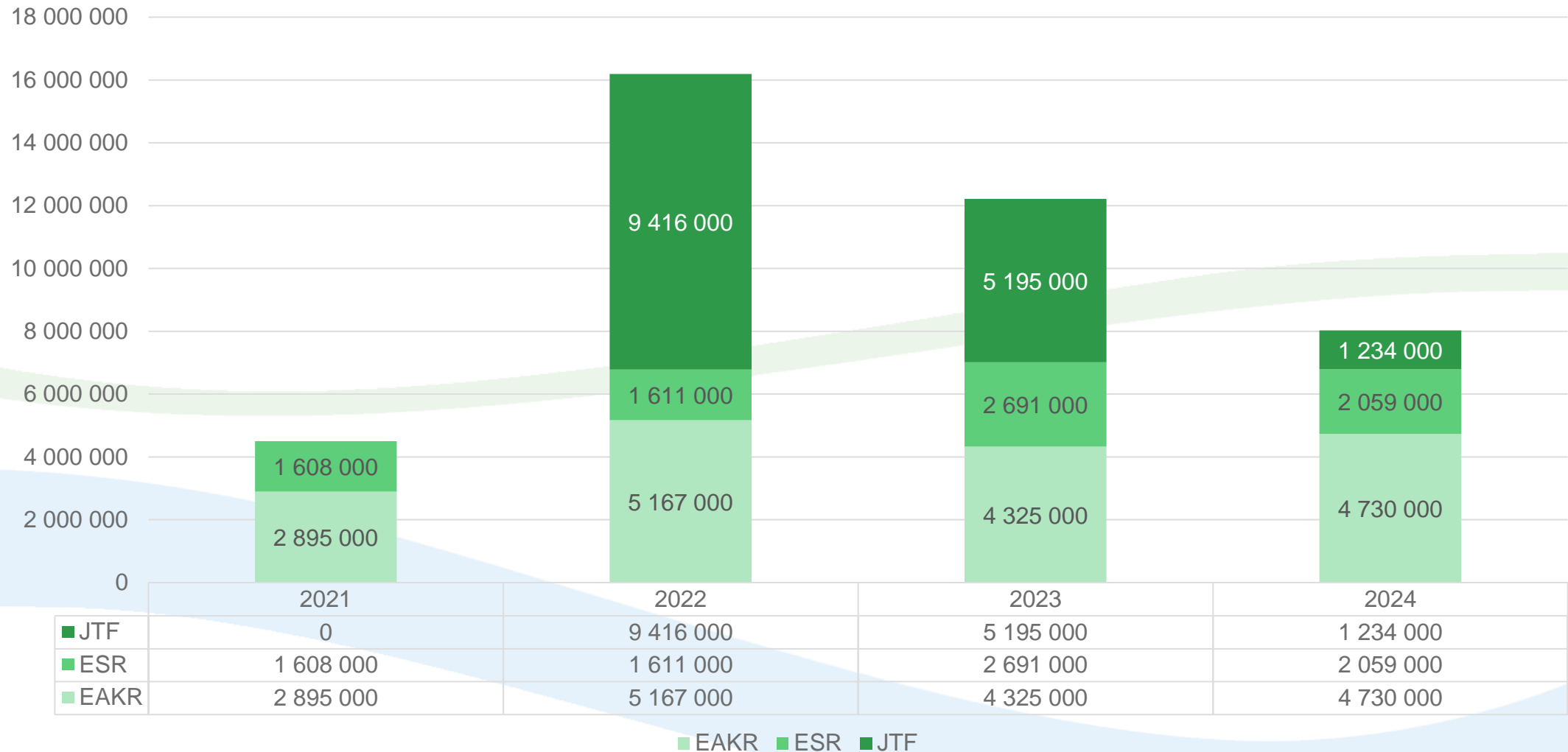

Turvetoimiala Keski-Pohjanmaalla

- Turvetoimialan työllisyysvaikutukset maakunnassa vuonna 2019 olivat 83 henkilötyövuotta
- Keski-Pohjanmaalla turvetoimialan osuus kaikista maakunnan työllisistä neljänneksi suurin kaikista maakunnista, 0,1%
- Keski-Pohjanmaan osuus koko maan turvetoimialan bruttoarvosta oli 2,4 %
- Vuonna 2019 turvetuotannon lupapinta-ala oli 4 293 hehtaaria
- Tuotannon pinta-ala on vähentynyt
- Kaustisen seutukunnassa menetykset ovat kolmanneksi suurimmat kaikista seutukunnista turvetuotannon brutto- ja jalostusarvolla mitattuna
- Muutos heikentää aluetaloutta erityisesti harvaan asutulla maaseudulla
- Ennakoitua nopeampi siirtymä pahentaa haittavaikutuksia, koska kyky sopeutua muutokseen heikkenee

Rahoitus vihreään siirtymään

Keski-Pohjanmaan EU-rahoitus 2021–2024

Keski-Pohjanmaan alueellinen suunnitelma

1

**Aluetalouden
uudistaminen ja
vahvistaminen**

2

**TKI-toiminta
aluetalouden
uudistamisen tukena**

3

**Turvesoiden
ennallistaminen ja
jälkikäyttö**

Vuonna 2023 käytössä 14 611 000 euroa

- Rahoituksen suuntaamisessa huomioidaan EU:n hiilineutraaliustavoite ja Keski-Pohjanmaan maakuntastrategia
- Suunnitelmaa rahoittavat Keski-Pohjanmaan liitto ja Keski-Suomen ELY- keskus

Keski-Pohjanmaan alueellinen suunnitelma

Aluetalouden uudistaminen ja vahvistaminen

1

Aluetalouden uudistaminen ja vahvistaminen

Tavoitteena:

- Keski-Pohjanmaan elinkeinorakenne monipuolistuu
- yritystoiminta parantaa kilpailukykyään ja säilyy elinvoimaisena muutoksessa
- siirtymästä aiheutuva työttömyys ja muut kielteiset vaikutukset minimoidaan
- työttömäksi jäävät löytävät uutta työtä, yritystoimintaa tai koulutusta
- nuorten osallisuus, koulutustaso ja työllistyminen kasvaa
- maakunnan työllisyysaste paranee
- siirtymässä hyödynnetään monipuolisesti erilaisia ratkaisuja
- kiertotalouden, resurssi- ja materiaalitehokkuuden sekä luonnonvaratuottavuuden osaaminen vahvistuu
- uusia teknologioita otetaan käyttöön tuotannon ja yritysten kasvun vahvistamiseksi
- kokonaiskestävyyden toimintamallit ovat käytössä

Keski-Pohjanmaan alueellinen suunnitelma TKI-toiminta aluetalouden uudistamisen tukena

2

TKI-toiminta aluetalouden uudistamisen tukena

Tavoitteena:

- kokonaiskestävyyttä ja hyvinvointia vahvistava TKI-toiminta lisääntyy
- tuotteita, palveluja ja tuotantomenetelmiä kehitetään resurssi- ja materiaalitehokkaasti
- Keski-Pohjanmaa on bio- ja kiertotaloustoiminnan kärkimaakunta
- hiilineutraaliutta tukevat ratkaisut ja toimintamallit ovat käytössä yhteiskunnan eri osa-alueilla
- uudet digitaaliset ratkaisut ja toimintamallit ovat käytössä
- kasvihuonekaasupäästöt vähenevät ilmastotavoitteiden mukaisesti
- energiajärjestelmä uudistuu ja uusiutuvien energialähteiden ja polttoon perustumattomien teknologioiden osuus kasvaa maakunnan energiantuotannossa
- energia- ja materiaalitehokkuus paranee
- kestävän energiajärjestelmän osaaminen vahvistuu

Keski-Pohjanmaan alueellinen suunnitelma

Turvesoiden ennallistaminen ja jälkikäyttö

3

Turvesoiden ennallistaminen ja jälkikäyttö

Tavoitteena:

- turvetuotantoalueiden, suonpohjien ja turvetuotantoon varattujen alueiden päästöt vähentyvät merkittävästi
- turvetuotannosta vapautuneilla alueilla otetaan käyttöön alueelle soveltuva maankäyttömuoto tai ne ennallistetaan
- seuraavat maankäyttömuodot työllistävät ja tuovat alueen yrityksille uutta liiketoimintaa
- turvetuotannon yhteydessä olleet vesistöalueet kunnostetaan ja järvien kuormitusta vähennetään

Keski-Pohjanmaan alueellinen suunnitelma JTM:n suuryrityksille sekä kunnille ja muille julkisille toimijoille rahoitettavat energiainvestoinnit

4

**JTM:n pilareista
II (InvestEU) ja
III (PSLF)
rahoitettavat
energia-
investoinnit**

Tavoitteena:

- Vastata turpeen energiakäytöstä luopumisen aiheuttamaan energiatuotannon vajeeseen
- Helpottaa siirtymäprosessin energia-alalle aiheuttamaa pakotettua uudistumista
- Siirtymästä aiheutuvat ja pilareista rahoitettavat investointitarpeet ovat 198 miljoonaa euroa vuosina 2020-2050
- Sisältää mm. lämpö- ja energiayhtiöiden laitosinvestoinnit, polttoon perustumattoman teknologian lisäinvestoinnit, biojalostamoihin tehtävät investoinnit
- Pilari II (InvestEU) suuryrityksille ja pilari III (PSLF) kunnille ja muille julkisille toimijoille

Keski-Pohjanmaan JTF-indikaattorit

Tuotosindikaattorit*	Tavoite	Tulosindikaattorit*	Tavoite
Tuetut yritykset yhteensä	74	Tuettuihin yksiköihin luodut työpaikat	200
Avustuksilla tuetut yritykset	62	Tuote- tai prosessi-innovaatioita tekevät pk-yritykset	28
De minimis -tukea saaneet yritykset	12	Yritykset, joilla on suurempi liikevaihto	54
Tuetut uudet yritykset	20	Osallistujat, jotka saavat ammattipätevyyden	10
Yhteisiin tutkimushankkeisiin osallistuvat tutkimusorganisaatiot	5		
Yritykset yhteistyössä tutkimuslaitosten kanssa	94		
Tuella kunnostetun maaperän pinta-ala (hehtaaria)	500		
Osallistuneet 18–29-vuotiaat nuoret	80		

*kukin yritys voidaan laskea mukaan vain kerran ohjelmakauden aikana, vaikka yritys toteuttaisi tai olisi mukana useassa hankkeessa

Erityishuomiot

Do no significant harm -periaate

Investointihanke ei saa aiheuttaa merkittävää haittaa millekään EU:n kestävän rahoituksen ympäristötavoitteelle:

- ilmastonmuutoksen hillintä
- ilmastonmuutokseen sopeutuminen
- vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu
- siirtyminen kiertotalouteen
- ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen sekä
- biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen

Periaate koskee kaikkia investointeja

Suhde muihin rahastoihin

Ilmastoneutraaliuteen siirtyminen aiheuttaa haittavaikutuksia aluetalouteen ja siksi JTF-rahoituksessa korostuu elinkeinojen monipuolistaminen ja turvetoimialan työvoiman sopeutuminen

- Toimenpiteissä huomioidaan Keski-Pohjanmaan maakuntastrategian painotukset sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän työpaikat, teknologiat ja uudet liiketoimintamahdollisuudet
- JTF poikkeaa EAKR-toimenpiteistä lähtökohtansa ja näkökulmansa osalta, mutta eroja ei ole yksittäisen hankkeen tasolla
- ESR+ -tyyppiset työvoiman uudelleenkoulutuksen ja -työllistämisen toimenpiteet suunnataan ensisijaisesti turvealalta työttömiksi jääneisiin ja alan työttömyysuhanalaisiin, erityiskohderyhmänä nuoret

JTF-, EAKR- ja ESR+ -toimenpiteissä on sama:

- rahoituksen lainsäädäntöperusta
- yleiskustannusmallit
- palkkakustannusmallit
- EURA2021-tietojärjestelmä
- hakumenettely (määräaikaiset rahoitushaut)
- enimmäistukitasot
- Keski-Pohjanmaan liitto ja Keski-Suomen ELY-keskus rahoittajina

Tiukka aikataulu

Hankkeiden on valmistuttava viimeistään vuoden 2026 aikana (n+3 periaate)

Ensimmäiset rahoitushaut alkuvuodesta 2023

- Keski-Pohjanmaan liiton rahoitushaut
 - 9.1-6.2.2023 ja 5.6-14.8.2023
- Keski-Suomen ELY-keskuksen yritystukien hakujaksot kahden kuukauden välein
- Hakemukset ja päätökset tehdään EURA 2021 -palvelussa

Lisätietoja

Teppo Rekilä
Elinvoimajohtaja
040 6861163
teppo.rekila@keski-pohjanmaa.fi

Katja Kivioja
Aluekehityssuunnittelija
040 5046698
katja.kivioja@keski-pohjanmaa.fi

Stefan Rannanpää
Aluekehityssuunnittelija
040 8610063
stefan.rannanpaa@keski-pohjanmaa.fi